

Temmuz 2020

Dünya Ceviz Verileri (bin ton)

	2014	2015	2016	2017	2018	Değişim (%) ³
Alan (bin ha) ¹	1.042	1.099	1.081	1.022	1.159	13,4
Verim (ton/ha) ¹	3,2	3,2	3,2	3,4	3,2	-5,9
Üretim ¹	3.300	3.565	3.448	3.510	3.663	4,4
Kabuklu Ceviz İthalat ²	180	186	234	249	263	5,4
Kabuklu Ceviz İthalat ²	265	282	545	317	339	7,1
Kabuksuz Ceviz İhracat ²	170	192	217	236	240	1,6
Kabuksuz Ceviz İhracat ²	226	269	273	297	297	-0,1

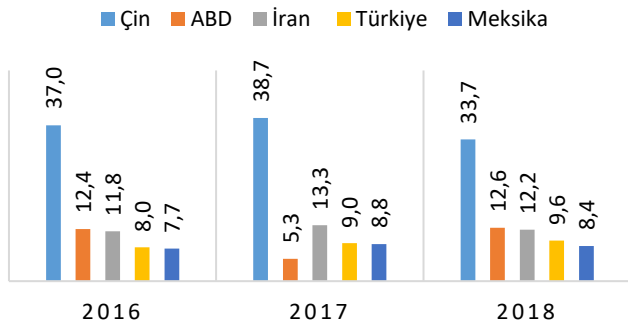
Kaynak: ¹/FAO, ²/TRADEMAP (Erişim: 07.07.2020), ³/ Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

FAO 2018 yılı verilerine göre ceviz sert kabuklu meyveler içerisinde dünyada alan olarak %9,1'lik pay ile ilk dört içerisinde yer almakta olup, üretim miktarı bakımından ise kajudan (%32,2) sonra %19,9'luk pay ile ikinci sırada yer almaktadır. Ceviz üretimi 2018 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %4,4 oranında artarak yaklaşık 3,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Ceviz üretim alanı ise bir önceki yıla göre %13,4 oranında artarak yaklaşık 1,2 milyon hektara ulaşmıştır. Dünyanın en büyük ceviz üreticisi olan Çin'in 2018 yılında üretimi %1,4 artışla yaklaşık 1,6 milyon tona

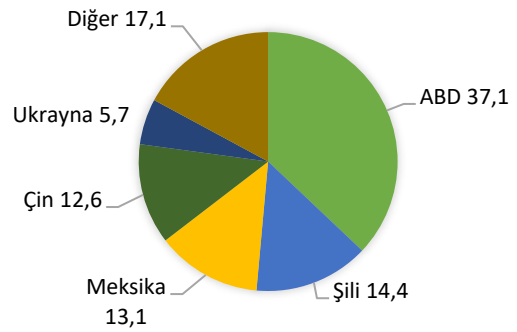
ulaşmıştır. Çin, 2018 yılı toplam dünya ceviz üretiminin %43,3'lük kısmını karşılamıştır. Çin'den sonra ceviz üretimde ABD gelmekte olup, üretimi yaklaşık 620 bin tondur.

Türkiye ise %5,9'luk pay ile ceviz üretiminde dördüncü sırada yer almıştır. Ceviz üretim alanlarının %33,7'si Çin, %12,6'sı İran, %12,2'sini ABD oluşturmaktadır. İran da 2018 yılında üretim alanları 2,7 kat artarak yaklaşık bin ha ulaşmıştır. Türkiye üretimde olduğu gibi üretim alanında da %9'luk payla dördüncü sıradadır.

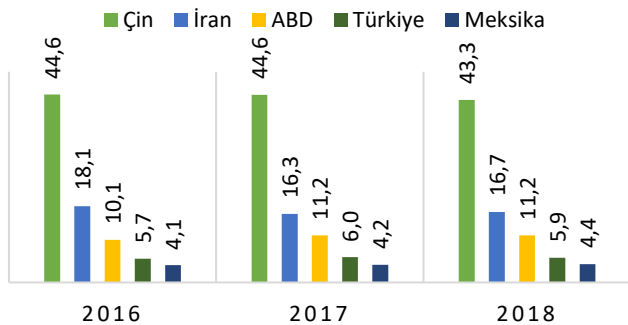
Ceviz alanlarına göre önemli ülkeler (%)

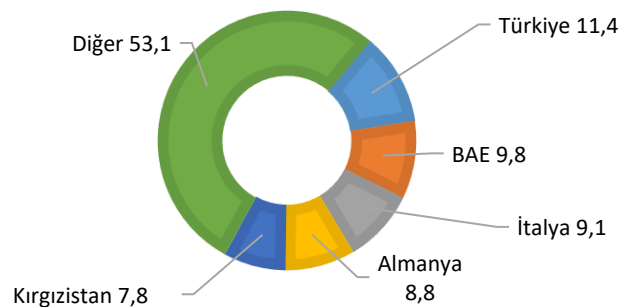
Ülkelere göre dünya ceviz ihracatı (2019, %)

Ceviz üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya ceviz ithalatı (2019, %)

Dünya ceviz ticareti kabuklu ve kabuksuz olarak yapılmaktadır. Ceviz dış ticaret verileri kabuklu ve kabuksuz olarak incelendiğinde 2019 yılında dünya kabuklu ceviz ihracat değeri yaklaşık 1,3 milyar \$, kabuksuz ceviz ihracat değeri 2,2 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında dünya kabuklu ceviz ithalat değeri yaklaşık 900 milyon \$, dünya kabuksuz ceviz ithalat değeri 1,5 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında dünyada kabuklu ceviz ihracatı yaklaşık 434 bin ton gerçekleşirken, 158 bin tonluk

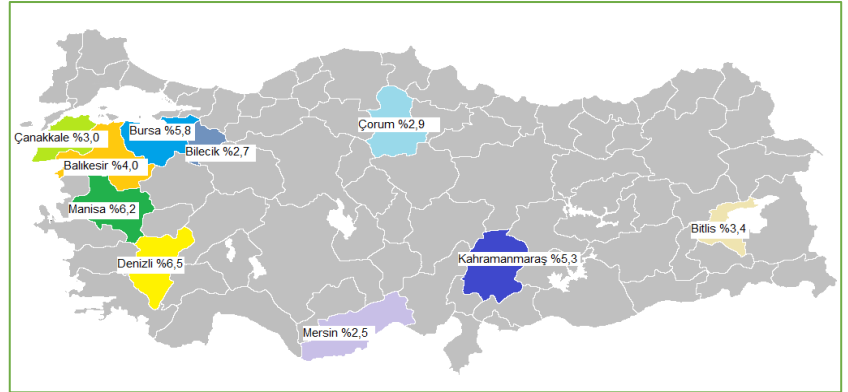
ihracat miktarı ile ABD ilk sırada yer almaktadır. 2019 yılında dünyada kabuklu ceviz ithalatı 350 bin ton gerçekleşirken 60 bin tonla Türkiye ilk sırada yer almıştır. Dünya kabuksuz ceviz ihracatı yaklaşık 320 bin ton gerçekleşirken 122 bin tonluk ihracat miktarı ile ABD ilk sırada yer almıştır. 2019 yılında dünyada kabuksuz ceviz ithalatı 250 bin ton gerçekleşirken 42 bin tonla Almanya ilk sırada yer almıştır.

Türkiye Ceviz Verileri (bin ton)

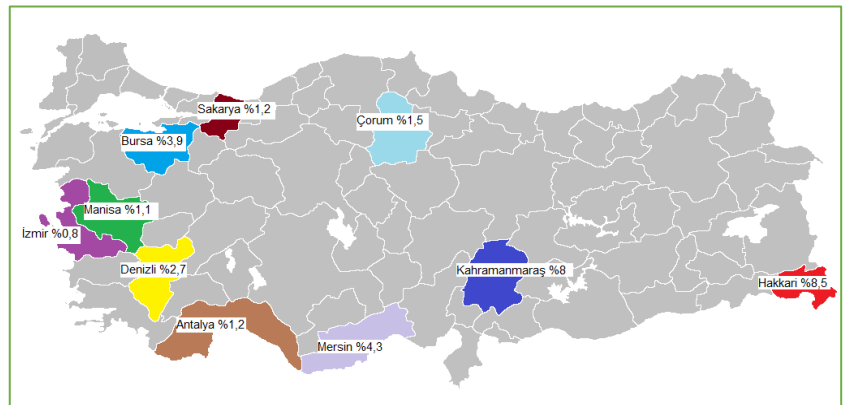
	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim (%) ¹
Alan (ha)	69.395	71.820	86.853	92.013	111.775	21,5
Verim (kg/ağaç)	26	25	24	24	22	-8,3
Meyve Veren Ağaç (bin adet)	7.001	7.596	8.171	8.767	9.875	12,6
Üretim	181	190	195	210	215	2,4
Yurt içi kullanım	202	241	248	275	283	2,8
İthalat	34	64	66	77	103	33,6
İhracat	8	8	8	7	30	328,6

Kaynak: TÜİK (Erişim: 30.06.2020), ^{1/} Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

Ceviz alanı; 2019 yılında Türkiye’de ceviz üretim alanları 2018 yılına göre %11,4 oranında artarak 125 bin ha alanda çıkmıştır. 2014 yılına göre ise yaklaşık %80 oranında artmıştır. Ceviz üretim alanları incelendiğinde en fazla üretim alanı 81 bin da ile Denizli ilindedir. Denizli’yi 77 bin dekarla Manisa, 73 bin dekarla Bursa izlemektedir. En fazla meyve veren ağaca sahip il ise 605 bin adet ile Çorum ilidir. Çorum’u 563 bin adetle Denizli, 502 bin adet Hakkari izlemektedir.

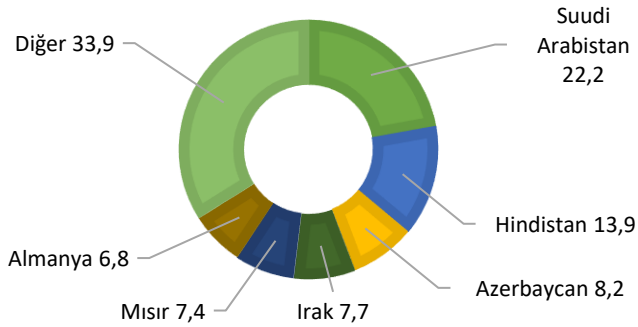
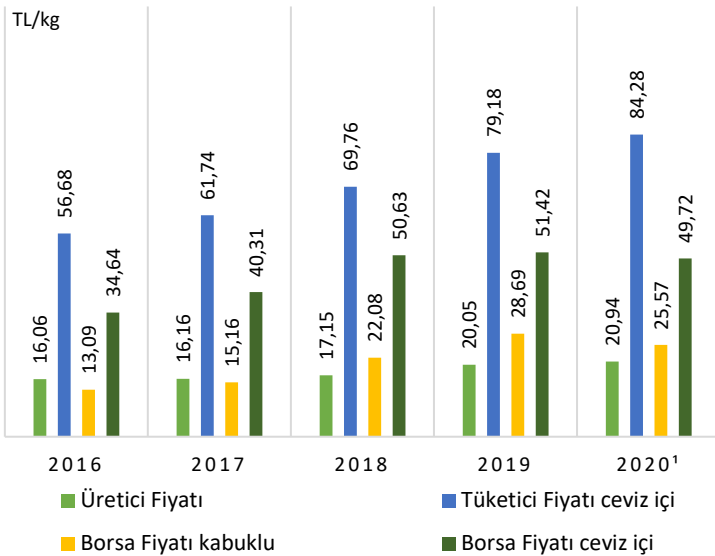
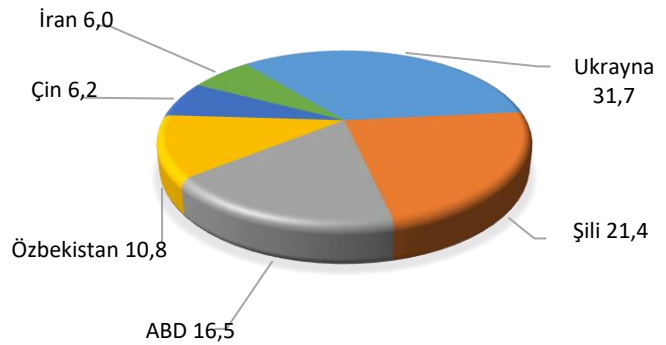

Ceviz üretimi; Türkiye’de 2019 yılında 225 bin ton ceviz üretimi gerçekleşmiştir. Üretim yaklaşık 12 bin ton ile en fazla Hakkâri ilinde gerçekleşmiştir. Hakkâri’yi 11,4 bin ton ile Kahramanmaraş ve 11 bin ton ile de Mersin illeri takip etmektedir. Türkiye’de ceviz üretiminde geçen sezona göre %4,7’lik bir artış meydana gelmiştir. Ceviz kg/ağaç veriminde 2019 yılında, 2018 yılına göre %9,1 oranında azalma görülmektedir.

Ceviz dış ticaret verileri kabuklu ve kabuksuz olarak incelendiğinde 2019 yılında Türkiye’nin kabuklu ceviz ihracat değeri yaklaşık 42 bin \$, kabuksuz ceviz ihracat değeri 26,2 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında kabuklu ceviz ithalat değeri yaklaşık 106 milyon \$, kabuksuz ceviz ithalat değeri 23 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye kabuklu ceviz ithalatında %70’lik payla Şili, Ukrayna ve ABD, kabuksuz ceviz ithalatında ise %75’lik payla Ukrayna ve Hindistan önemli bir yere sahiptir. Kabuklu ceviz ihracatında KKTC, kabuksuz ceviz ihracatında ise Suudi Arabistan birinci sıradadır.

Türkiye'nin ceviz ihracatında önemli ülkeler (2019¹, %) Türkiye'nin ceviz ithalatı yaptığı ülkeler (2019¹, %)¹ Ceviz kabuklu+ Ceviz kabuksuz verilerinin toplamıKaynak: TÜİK, Mersin Ticaret Borsası, (07.07.2020),¹/ 2020 yılı ilk 6 aylık ortalama

2020 yılı Haziran ayında 21,01 TL/kg olan üretici fiyatı bir önceki aya göre değişim göstermezken, bir önceki yılın aynı ayına göre %4,4 artmıştır.

2020 yılı Haziran ayında 86,22 TL/kg olan ceviz içi tüketici fiyatı bir önceki aya göre %1, bir önceki yılın aynı ayına göre de %9,8 artmıştır.

2020 yılı Haziran ayında 26 TL/kg olan kabuklu ceviz borsa fiyatı bir önceki aya göre %12,9 artmıştır. Borsa ceviz içi fiyatı ise Haziran ayında 54 TL/kg iken bir önceki aya göre %28,4 artmıştır.

2020 yılı ilk altı aylık üretici fiyatı ortalaması 20,94 TL/kg iken 2020 yılı ilk altı aylık ceviz içi tüketici fiyatı ortalaması 84,28 TL/kg 'dır.

Ceviz için 2019 yılında 15 TL/da mazot desteği ve 4 TL/da gübre desteği ödemesi yapılmaktadır. Yurtiçi sertifikalı fidan kullanım destekleri kapsamında; bodur, yarı bodur meyve fidanı ile bahçe tesisi kurulumunda standart fidanlarda 100 TL/da, sertifikalı fidanlarda 400 TL/da destekleme yapılmaktadır. Organik ceviz yetiştiren 1. Kategori kapsamında bireysel sertifikaya sahip olan üreticilere 70 TL/da, grup sertifikasına sahip üreticilere ise 35 TL/da verilmektedir. İyi tarım uygulamaları yapan ceviz üreticilerine 2. Kategori kapsamında bireysel sertifikaya sahip olanlara 40 TL/da, grup sertifikasına sahip üreticilere ise 20 TL/da destek verilmektedir. Yurtiçi sertifikalı fidan üretim desteği kapsamında aşılı fidan üretimine 0,50 TL/adet ve aşısız fidan üretimine ise 0,25 TL/adet destekleme yapılmaktadır. Ceviz üretimi yapan üreticilere verilen tarımsal desteklere bakıldığında 2015 yılında verilen desteğin 2019 yılında %92,6 arttığı görülmektedir.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2015	0,100	0,194	0,220	0,514
2016	-	0,458		0,458
2017	0,033	0,167	0,375	0,575
2018	0,036	0,182	0,455	0,673
2019	0,040	0,200	0,750	0,990

Kaynak: TOB, TEPGE Hesaplamaları

	2015	2016	2017	2018	2019
Ceviz Fiyatı (TL/kg)	13,61	16,06	16,16	17,15	20,05
Ceviz Fiyatı + Destek (TL/kg)	14,12	16,52	16,74	17,82	21,04
Gübre Fiyatı (TL/kg) (DAP)	1,63	1,25	1,54	2,43	2,65
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	3,85	4,69	5,78	6,43
1 kg ceviz ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Ceviz/Gübre	8,34	12,81	10,51	7,07	7,55
Ceviz + destek/Gübre	8,66	13,17	10,89	7,34	7,93
Ceviz/Mazot	3,54	4,17	3,45	2,97	3,12
Ceviz + destek/Mazot	3,67	4,29	3,57	3,08	3,27

Kaynak: TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları.

Ceviz Girdi Pariteleri;

Ceviz üretici fiyatları 2019 yılında 2015 yılına göre %47, gübre fiyatı %63, mazot fiyatı ise %67 oranında artmıştır. 2015 yılında 1 kg ceviz ile 8,34 kg gübre, 3,54 lt mazot alınabiliyor iken, 2019 yılında girdi fiyatlarındaki artışa bağlı olarak 1 kg ceviz ile 7,55 kg gübre, 3,12 lt mazot alınabilmektedir. Son 5 yıl içerisinde 1 kg ceviz ile alınabilecek gübre miktarında %9,4, mazot miktarında %11,8 oranında azalma görülmektedir. Üretici fiyatına desteklerin de ilave edilmesiyle beraber 2019 yılında 1 kg ceviz ile 7,93 kg gübre, 3,27 lt mazot alınabilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünya’da 2018 yılı FAO verilerine göre yaklaşık 1,6 milyon ton ceviz üretimi ile ilk sırada yer alan Çin, iç talebi karşılayamamasından dolayı uluslararası pazarda aynı güce sahip değildir. ABD kapama bahçelerden oluşan standart ceviz çeşitliliğine önem vermesinden dolayı ihracatta dünya lideridir. Dünya ticaret verilerine göre Türkiye’nin uluslararası ceviz piyasasına yaptığı katkı, dünyada yapılan ceviz ihracat miktarının %0,4’ünü oluşturmaktadır. Bu durum Türkiye’nin dış ticarete rekabet açısından zayıf olduğunu göstermektedir. Buna karşın Türkiye dünya ceviz ithalatında %11,4 payla ilk sırada yer almaktadır.

Türkiye’nin ceviz dış ticaretinde rekabet gücünün düşük olması, üretimin yurt içi tüketime yönelik olması, dünya piyasalarına kaliteli ceviz üretiminde yetersiz kalması, pazarlama karmasına göre faaliyet gösterecek birliklerimizin etkin olmaması nedeniyle ithalatçı ülke konumunda olduğu söylenebilir. Ceviz, Türkiye için önemli bir meyve türü olup, dünyada ve Türkiye’de cevizin alan ve miktarında artış görülmektedir.

Son on yılda Türkiye’nin ceviz üretimi düzenli artmasına karşın, ağaç başına verimde %39,4 oranında azalma meydana gelmiştir. Olumsuz hava koşullarına bağlı olarak elde edilen üretimin ve verimin azalması, üretici

fiyatlarında dalgalanmalara neden olmakta ve üretici gelirlerini olumsuz etkilemektedir. Ceviz üretim ve ihracat miktarının artmasına yönelik olarak üreticilere verilen teşvik ve eğitim destekleriyle bilinçli yetiştiriciliğin yaygınlaştırılması sağlanabilir.

Türkiye’de kapama ceviz bahçelerinin tesisinde iklim uygun fidan seçiminin yapılması, standart ve kaliteli çeşitlerin üretimi, uygun fiyat oluşumu için mevcut pazarlama sistemi içerisinde iyileştirmeyi sağlayacak düzenlemeler yapılması, ceviz üretiminde ve ticaretinde rekabeti artırıcı etkisi olacaktır. Cevizin anavatanı olan Türkiye’de, ceviz üretiminde bilinç düzeyinin yüksek olmaması, aşılı fidan temininde ve kapama bahçelerinin kurulmasında yetersiz olunması üreticilerin yeterli ve kaliteli meyve elde etmesinde sorunlara neden olmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından “PANDEMI” olarak nitelendirilen Covid-19 salgını sürecinde ülkemizde ceviz üretimin devamlılığı için gerekli olan ekim-dikim, sulama-ilaçlama gibi tarımsal faaliyetler kesintisiz devam etmiştir.

TÜİK Bitkisel Üretim 1. Tahmin istatistiklerine göre 2020 yılı ceviz üretiminin %11,1 oranında artışla 250 bin ton olması beklenmektedir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta TC Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Uğur BAYRAM, ugur.bayram@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833